

Bruselj, 19. november 2018
(OR. en)

13581/18

CONOP 98
CODUN 36
COARM 289
CFSP/PESC 985
COSI 288
ENFOPOL 565

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Datum:	19. november 2018
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	13498/18
Zadeva:	Sklepi Sveta o sprejetju strategije EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo – sklepi Sveta (19. november 2018)

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o sprejetju strategije EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo, ki jih je Svet sprejel na 3652. seji 19. novembra 2018.

SKLEPI SVETA O SPREJETJU STRATEGIJE EU ZOPER NEDOVOLJENO STRELNO OROŽJE, OSEBNO IN LAHKO OROŽJE TER PRIPADAJOČE STRELIVO

1. Svet ugotavlja, da nezakonito osebno in lahko orožje še naprej prispeva k nestabilnosti in oboroženemu nasilju, preprečuje trajnostni razvoj in prizadevanja kriznega upravljanja ter tako nadalje destabilizira celotne regije, države in družbe v teh regijah, spodbuja oboroženo nasilje in organizirani kriminal ter povečuje učinek terorističnih napadov. Zato je zavezan preprečevanju in zaježitvi nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem ter pripadajočim strelivom ter se zavzema za prevzemanje vseh oblik odgovornosti glede zakonite trgovine z njimi.
2. Svet meni, da je Akcijski program ZN za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nezakonitega trgovanja z osebnim in lahkim orožjem globalni okvir za boj proti grožnji, ki jo prinaša nezakonito osebno in lahko orožje, ter podpira njegovo dosledno in učinkovito izvajanje na nacionalni, regionalni in globalni ravni. Pozdravlja izid tretje konference o pregledu napredka pri izvajanju Akcijskega programa ZN, ki je bila junija 2018, saj odraža številne cilje iz stališča EU, ki ga je Svet sprejel 28. maja 2018¹, vključno s podporo vlogi regionalnih organizacij pri izvajanju Akcijskega programa.
3. Svet opozarja, da je Evropski svet leta 2005 sprejel Strategijo EU za boj proti nedovoljenemu kopičenju in trgovini z osebnim in lahkim orožjem ter pripadajočim strelivom². Spomniti želi tudi, da je Evropska unija v veliki meri vlagala v sodelovanje in pomoč tretjim državam na področju boja proti nedovoljeni trgovini z osebnim in lahkim orožjem, pri čemer se je opirala na zadevno strategijo EU in Akcijski načrt ZN.

¹ Sklepi Sveta o stališču EU glede zatiranja nezakonitega trgovanja z osebnim in lahkim orožjem za tretjo konferenco o pregledu izvajanja akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju (Svet, dok. 8978/18 z dne 28. maja 2018).

² Svet, dok. 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205319%202006%20INIT>.

4. Svet pozdravlja Skupno sporočilo o elementih strategije EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo³, ki sta ga 13. junija 2018 objavili Evropska komisija in visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko. V celoti potrjuje cilje in predlagane ukrepe, navedene v zadevnem sporočilu.
5. V odgovor na skupno sporočilo in glede na pomembne spremembe od leta 2005 Svet sprejema novo strategijo EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo ter tako nadomešča strategijo EU iz leta 2005. Pomembne spremembe od leta 2005 so med drugim spremenjene varnostne razmere, vključno z grožnjo terorizma znotraj EU ter razvoj tehnologije in zasnove osebnega in lahkega orožja, ki vplivajo na zmožnost vladnih organov za obvladovanje te grožnje.
6. Nova strategija upošteva vodilna načela globalne strategije EU iz leta 2016⁴, v kateri je navedeno, da je potreben integriran pristop, ki bo okrepil povezanost v vseh zunanjih politikah, med državami članicami in institucijami EU ter med notranjimi in zunanjimi razsežnostmi politik. Strategija upošteva tudi izid tretje konference o pregledu Akcijskega programa iz junija 2018⁵, začetek veljavnosti Pogodbe o trgovini z orožjem decembra 2014⁶ in začetek izvajanja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 septembra 2015, ki potrjuje, da je boj proti nedovoljeni trgovini z osebnim in lahkim orožjem nujen za uresničevanje številnih ciljev, tudi tistih, ki se nanašajo na mir, pravičnost in močne institucije, zmanjševanje revščine, gospodarsko rast, zdravje, enakost spolov ter varna mesta in skupnosti.

³ JOIN (2018) 17 final z dne 13. junija 2018.

⁴ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>.

⁵ A/CONF.192/2018/RC/3.

⁶ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21.

7. Namen nove strategije je usmerjati celostne, kolektivne in usklajene evropske ukrepe za preprečevanje in zaježitev nedovoljenega pridobivanja osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva s strani teroristov, storilcev kaznivih dejanj in drugih nepooblaščenih akterjev ter za povečanje preglednosti in odgovornosti v zakoniti trgovini z orožjem. Ta nova strategija EU bo usmerjala ukrepe institucij EU in držav članic EU.
8. Nova strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo je na voljo v prilogi k tem sklepom.

ZAŠČITA OROŽJA, VARNOST ZA DRŽAVLJANE

Strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo

1. UVOD

Nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje še naprej prispeva k nestabilnosti in nasilju v Evropski uniji, njeni neposredni soseščini ter drugod po svetu. Nedovoljeno osebno orožje spodbuja terorizem in konflikte na svetu ter s tem ovira prizadevanja EU na področju razvoja, kriznega upravljanja, humanitarne pomoči in stabilizacije v nekaterih regijah sosedstva EU in v Afriki. Znotraj EU ima nedovoljeno orožje očiten vpliv na notranjo varnost, saj spodbuja organizirani kriminal in teroristom zagotavlja sredstva za napade na evropskih tleh.

Poročilo generalnega sekretarja Združenih narodov iz leta 2016 o vseh vidikih nedovoljene trgovine z osebnim in lahkim orožjem⁷ navaja, da se je število državljskih vojn v svetu v zadnjem desetletju potrojilo. Oboroženi spopadi, ki jih pogosto spodbuja širjenje nedovoljenega lahkega orožja, imajo ključno vlogo pri tem, da skoraj 800 milijonov ljudi nima dovolj hrane. Nedovoljeno strelno orožje se uporablja za zastraševanje in prisilo v trgovini s prepovedanimi drogami in ljudmi, podžiga spopade med rivalskimi uličnimi tolpmi in krepi moč teroristov. Teroristični napadi v Evropi so pokazali povezavo med organiziranim kriminalom in terorizmom, zlasti pri nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem, in jasno kažejo, da grožnja terorizma vključuje različna področja kriminala in ima več razsežnosti. V Europolovi oceni ogroženosti zaradi organiziranega kriminala in hudih kaznivih dejanj v EU (SOCTA) za leto 2017⁸ je navedeno, da so nedavni teroristični napadi v EU in drugod, ki so jih izvedli džihadistični teroristi z uporabo nezakonito pridobljenega strelnega orožja, pokazali, kakšne so pogubne posledice te nezakonite trgovine.

⁷ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>.

⁸ <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>.

Evropski svet je leta 2005 sprejel Strategijo EU za boj proti nedovoljenemu kopičenju osebnega in lahkega orožja in pripadajočega streliva ter trgovini z njimi⁹, da bi s tem podprl Akcijski program ZN za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje vseh oblik nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem, ki je bil sprejet 20. julija 2001¹⁰. Komisija je v evropski agendi za varnost¹¹, ki jo je sprejela leta 2015, nedovoljeno trgovino s strelnim orožjem opredelila kot eno od prednostnih nalog v okviru splošnega cilja prekinitve dejavnosti teroristov in organiziranih kriminalnih združb, ki se ukvarjajo s hudimi oblikami organiziranega kriminala. Temu sta sledila akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi¹² in pregled regulativnega okvira Unije za zakonito nabavo in posedovanje strelnega orožja¹³. Evropska komisija in visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko sta 13. junija 2018 objavili Skupno sporočilo o elementih za strategijo EU zoper nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje in pripadajoče strelivo¹⁴, da bi se približali resnični in učinkoviti varnostni uniji.

⁹ Svet, dok. 5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205319%202006%20INIT.A/CONF.192/15>.

¹⁰ A/CONF.192/15.

¹¹ Evropska agenda za varnost, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2015) 185 final, 28.4.2015).

¹² Izvajanje evropske agende za varnost: akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2015) 624 final, 2.12.2015).

¹³ Direktiva 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja (UL L 256, 13.9.1991, str. 51) in Uredba (EU) št. 258/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o izvajanju člena 10 Protokola Združenih narodov o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Protokol ZN o strelnem orožju), uvedbi izvoznih dovoljenj za strelno orožje, njegove sestavne dele in strelivo ter ukrepov glede njihovega uvoza in tranzita (UL L 94, 30.3.2012, str. 1).

¹⁴ JOIN (2018) 17 final z dne 13. junija 2018.

Ta nova strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo upošteva tozadevno skupno sporočilo¹⁵, vodilna načela globalne strategije EU za leto 2016¹⁶, spremenjene varnostne razmere od leta 2005, razvoj na področju nadzora nad konvencionalnim orožjem, kot je začetek veljavnosti Pogodbe o trgovini z orožjem decembra 2014¹⁷, ter ukrepe EU v okviru izvajanja evropske agende za varnost iz leta 2015. Namen revidirane strategije je usmerjati celostne, kolektivne in usklajene evropske ukrepe za preprečevanje in zaježitev nedovoljenega pridobivanja osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva s strani teroristov, storilcev kaznivih dejanj in drugih nepooblaščenih akterjev ter povečati preglednost in odgovornost v zakoniti trgovini z orožjem.

Medtem ko je trgovina s strelnim orožjem za civilno uporabo urejena na ravni EU¹⁸, države članice svoja stališča o izvozu osebnega in lahkega orožja kot vojaškega materiala usklajujejo v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP)¹⁹. Pravno razlikovanje med strelnim orožjem za civilno uporabo in tistim za vojaško uporabo postane brezpredmetno, ko se orožje preusmeri v nezakoniti tok. Za celovito obravnavo te grožnje je v tej strategiji zajeto tako strelno orožje za civilno uporabo kot strelno orožje za vojaško uporabo.

Vojaško orožje ima nepogrešljivo vlogo pri ohranjanju varnosti, svobode in miru, kadar se uporablja v skladu z mednarodnim pravom, vključno z mednarodnim pravom na področju človekovih pravic in mednarodnim humanitarnim pravom. Hkrati pa lahko vojaško orožje že po sami opredelitvi povzroči smrt in uničenje. Ta ambivalenca pomeni, da morajo vlade, ki nadzorujejo tako orožje, zagotoviti, da se z njim trguje na odgovoren in pregleden način, ter preprečiti, da bi zaradi kršitve embargov na orožje in sporazumov s končnimi uporabniki prišlo v roke teroristov, storilcev kaznivih dejanj in drugih nepooblaščenih uporabnikov.

¹⁵ Glej opombo 8.

¹⁶ <https://europa.eu/globalStrategy/en/global-Strategy-foreign-and-security-policy-european-union>.

¹⁷ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21.

¹⁸ Glej opombo 7.

¹⁹ Skupno stališče Sveta 2008/944/SZVP z dne 8. decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme. Za prenos vojaške tehnologije in opreme znotraj EU se uporablja Direktiva 2009/43/ES.

V tej strategiji se izraz „osebno in lahko orožje“²⁰ uporablja, kadar je poudarek na vojaškem orožju, izraz „strelno orožje“²¹ pa se uporablja, kadar je izrecno vključeno strelno orožje za civilno uporabo.

2. BOJ PROTI NEDOVOLJENEMU STRELNEMU OROŽJU TER OSEBNEMU IN LAHKEMU OROŽJU: CILJI IN UKREPI

Za učinkovit boj proti preusmerjanju ter nedovoljeni proizvodnji in trgovini strelnega orožja/osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva so potrebni določitev norm in pravil ter izvajanje, izvrševanje in komuniciranje s strani vladnih agencij ter nacionalnih, regionalnih in svetovnih akterjev. Ukrepati je treba v vseh fazah življenjskega cikla strelnega orožja/osebnega in lahkega orožja ter streliva: proizvodnji, izvozu, skladiščenju in odstranitvi. EU si v skladu z Globalno strategijo za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije in njenimi načeli²² ter v skladu z evropsko agendo za varnost prizadeva za ohranitev in zaščito mirnega in varnega okolja za svoje državljane ter za podpiranje varnosti in spodbujanje razvoja v sosedstvu in v širšem svetu. Zato ta strategija temelji na naslednjih načelih:

- enotnosti – sprejetje skupnega in usklajenega pristopa med zunanjimi politikami držav članic in EU ter med notranjimi in zunanjimi politikami;

²⁰ Osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo je opredeljeno kot vojaško orožje in vključuje:

- (a) lahko orožje: jurišne puške; vojaške polavtomatske puške in karabinke; vojaške revolverje in pištole s samodejnim polnjenjem; lahke mitraljeze; brzostrelke, vključno z brzostrelnimi pištolami;
- (b) lahko orožje: težke mitraljeze; topove, havbice in minomete kalibra do 100 mm; bombomete; netrzajne topove; rakete, ki se izstrelijo z rame, ter druge protitankovske sisteme in sisteme zračne obrambe z izstrelki, vključno z LPRSZO, pod pogojem, da jih nosi posameznik ali skupina;
- (c) dele osebne in lahkega orožja;
- (d) dodatke za osebno in lahko orožje (kot so nočni strelni daljnogledi, dušilci poka itd.) ter
- (e) strelivo za osebno in lahko orožje.

Ta opredelitev ne posega v katero koli v prihodnje dogovorjeno opredelitev osebne in lahkega orožja.

²¹ Izraz „strelno orožje“ ima širše področje uporabe, ki zajema tako orožje za civilno kot za vojaško uporabo. Protokol ZN o strelnem orožju opredeljuje strelno orožje kot vsako prenosno cevno orožje, ki izstreljuje, je namenjeno izstreljevanju ali ga je mogoče enostavno prilagoditi za izstreljevanje streliv, krogel ali izstrelkov z aktiviranjem razstreliva, razen starinskega strelnega orožja ali njegovih kopij. Opozoriti je treba, da nekatere vrste lahkega orožja, kot so raketometi, niso strelno orožje. Zato izraz „strelno orožje“ ne zajema vsega osebne in lahkega orožja.

²² https://europa.eu/globalStrategy/sites/globalStrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf.

- spodbujanju sodelovanja in partnerstva na vseh ravneh;
- prevzemanju odgovornosti v zvezi s prioritetskimi regijami, zlasti tistimi, ki bi lahko ogrozile varnost EU in za katere je najbolj verjetno, da bodo imele koristi od ukrepov EU;
- spodbujanju na pravilih temelječe svetovne ureditve sodelovanja, katere ključno načelo je večstranskost, v njenem osrčju pa Organizacija združenih narodov, in ki temelji na spoštovanju mednarodnega prava, vključno s pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom, z namenom vzpostavitve mirnega in trajnostno naravnane sveta, ter
- vključevanju vidikov spolov in raznolikosti v projekte in ukrepe na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem.

2.1 OKREPITEV NORMATIVNEGA OKVIRA

2.1.1. Akcijski program ZN o osebnem in lahkem orožju ter mednarodni instrument za sledenje

Akcijski program ZN o osebnem in lahkem orožju²³ še naprej zagotavlja celovit instrument, ki je edini univerzalni okvir za obvladovanje grožnje, ki jo predstavlja nedovoljeno osebno in lahko orožje. Mednarodni instrument za sledenje²⁴ je politično zavezujoč instrument, ki opisuje zahteve in določa svetovni standard za označevanje, vodenje evidenc ter sledenje osebnega in lahkega orožja. Glavni cilj revidirane strategije EU je še naprej polno in učinkovito izvajanje Akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju ter mednarodnega instrumenta za sledenje na nacionalni, regionalni in svetovni ravni. Ta strategija zato predstavlja ukrepe za izboljšanje izvajanja Akcijskega programa ZN o osebnem in lahkem orožju na nacionalni in regionalni ravni v EU. Poleg tega predlaga tudi sodelovanje in pomoč v drugih regijah sveta in na svetovni ravni.

²³ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf).

²⁴ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>.

Ukrepi: EU bo še naprej podpirala sodelovanje in pomoč pri izvajanju Akcijskega programa ZN o osebni in lahki orožji s poudarkom na regionalnem sodelovanju ter bo tudi v prihodnje sodelovala pri usklajevanju z drugimi donatorji in ga podpirala. Ta podpora bo zajemala zbiranje in uničevanje presežnega osebne in lahke orožja ter streliva, fizično zaščito in upravljanje zalog osebne in lahke orožja ter streliva, razvoj zmogljivosti za označevanje, vodenje evidenc in sledenje, razvoj zmogljivosti za nadzor nad izvozom orožja, razvoj zmogljivosti za kazenski pregon v boju proti nedovoljeni trgovini, podporo pri spremljanju embargov na orožje in sledenje preusmerjenega orožja.

Naslednji koraki: Novi projekti v okviru Akcijskega programa ZN o osebni in lahki orožji bodo upoštevali analizo in celovito oceno, ki jo bo pripravila visoka predstavica glede učinka in učinkovitosti projektov za nadzor nad osebno in lahko orožjem, izvedenih med letoma 2005 in 2017 na podlagi strategije za osebno in lahko orožje iz leta 2005.

2.1.2 Pogodba o trgovini z orožjem

Pogodba o trgovini z orožjem²⁵ določa najvišje možne mednarodne standarde za ureditev ali izboljšanje ureditve mednarodne trgovine s konvencionalnim orožjem (vključno z osebno in lahko orožjem) ter je namenjena preprečevanju in izkoreninjenju nedovoljene trgovine s konvencionalnim orožjem in preprečevanju njegovega preusmerjanja.

Ukrepi: EU bo še naprej podpirala vsesplošno uporabo in izvajanje Pogodbe o trgovini z orožjem.

²⁵ <https://www.un.org/disarmament/att/>.

2.1.3 Protokol ZN o strelnem orožju

Namen Protokola ZN o strelnem orožju²⁶ je lajšati in krepiti sodelovanje z namenom preprečevanja, zatiranja in izkoreninjenja nedovoljene proizvodnje strelnega orožja in trgovine z njim. Komisija se je v imenu EU o protokolu pogajala in ga podpisala leta 2002. EU ga je lahko ratificirala leta 2014²⁷, potem ko so bila sprejeta strožja pravila o prenosu strelnega orožja za civilno uporabo v Uniji in drugje.

Ukrep: EU bo še naprej podpirala izvajanje Protokola ZN o strelnem orožju in njegov mehanizem pregleda ter krepila zmogljivosti partnerskih držav in podregij za izvajanje učinkovitega nadzora nad strelnim orožjem v skladu s Protokolom. Komisija zlasti poziva države članice, da v celoti izvedejo njeno priporočilo z dne 17. aprila 2018 o takojšnjih ukrepih za izboljšanje varnosti ukrepov glede izvoza, uvoza in tranzita strelnega orožja, njegovih delov in pomembnih sestavnih delov ter streliva²⁸.

2.1.4 Cilji ZN glede trajnostnega razvoja

Nedovoljeno in nenadzorovano širjenje osebnega in lahkega orožja lahko podžiga in podaljšuje oborožene spopade in oborožene nasilje, kar negativno vpliva na dobro upravljanje, javni red in mir ter na dostop do izobraževanja, zdravstvenega varstva, pravnega varstva in drugih državljanskih pravic. Povezave med oboroženim nasiljem, konflikti in skromnim razvojem so dobro poznane. Države so se s konkretnim ciljem št. 16.4 v okviru ciljev ZN glede trajnostnega razvoja²⁹ zavezale, da bodo do leta 2030 znatno omejile nezakonite finančne tokove in trgovino z orožjem, okrepile ponovno pridobivanje in vračanje nezakonito prilaščenega premoženja ter se borile proti vsem oblikam organiziranega kriminala. Zato bi morala biti ta strategija namenjena blaženju in preprečevanju negativnih učinkov, ki jih ima nedovoljena trgovina z osebnim in lahkim orožjem ter pripadajočim strelivom na trajnostni razvoj.

²⁶ Protokol o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (UNTOC);
<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>.

²⁷ UL L 89, 25.3.2014, str. 7.

²⁸ COM(2018) 2197 final.

²⁹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

Ukrep: EU bo prispevala k prizadevanjem za doseg ciljev ZN glede trajnostnega razvoja, vključno s konkretnim ciljem št. 16.4 (znatna omejitev nedovoljene trgovine z orožjem do leta 2030), tako da bo državam in regijam pomagala pri oblikovanju in izvajanju nacionalnih in regionalnih kazalnikov.

2.1.5 Močnejše norme EU

Svet bo razmislil o novih sklepih za okrepitev normativnega okvira EU, da bi izboljšali sledljivost osebnega in lahkega orožja, dokumentacijo končnega uporabnika pri nadzoru izvoza osebnega in lahkega orožja ter izmenjavo informacij o preusmeritvi. EU bo poleg tega v svojih sporazumih o partnerstvu in trgovini z drugimi državami še naprej predlagala standardno klavzulo o nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem. Klavzula bo posodobljena v skladu z novo strategijo.

Ukrep: EU bo v sporazumih o partnerstvu in trgovini z drugimi državami še naprej uvajala standardno klavzulo o nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem.

Naslednji koraki:

- Svet bo razmislil o sprejetju sklepa o označevanju vsega osebnega in lahkega orožja, da bi se izboljšala sledljivost;
- Svet pozdravlja namero Komisije, da bo sprejela delegirani akt o elektronski izmenjavi podatkov o dovoljenjih za prenos strelnega orožja za civilno uporabo v drugo državo članico ter vzpostavila elektronski sistem, s katerim lahko države članice izmenjujejo takšne podatke, kot se zahteva v skladu z Direktivo 91/477/EGS³⁰.

³⁰ V skladu s členom 13(5) Direktive 91/477 mora biti ta izvedbeni akt sprejet do 14. septembra 2018.

2.2 IZVAJANJE NORM V RAZLIČNIH FAZAH ŽIVLJENJSKEGA CIKLA STRELNEGA OROŽJA/OSEBNEGA IN LAHKEGA OROŽJA

2.2.1 Nadzor nad proizvodnjo strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja

Proizvodnja strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja, njegovih delov, dodatkov in streliva je v EU dobro urejena, pravila, ki urejajo skladiščenje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva, pa so namenjena zmanjšanju tveganj preusmerjanja.

Razvoj pri zasnovi strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja, kot je večja uporaba polimernih okvirjev in modularne zasnove, ogroža učinkovitost mednarodnega instrumenta za sledenje, ki je svetovni standard za označevanje osebnega in lahkega orožja. Zato bi bilo treba sprejeti ukrepe za posodobitev mednarodnega instrumenta za sledenje, da bi upošteval ta razvoj.

EU spodbuja in podpira raziskave in razvoj na področju tehnologije in konstrukcijskih elementov, katerih cilj je zmanjšati tveganje za preusmerjanje strelnega ter osebnega in lahkega orožja in streliva, trgovino z njimi in njihovo nedovoljeno uporabo. Zavzema se za uporabo novih tehnologij za učinkovitejše upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja, nadzor nad uporabo, označevanje, vodenje evidenc in sledenje.

Ukrepi:

- EU bo še naprej obravnavala nedovoljeno proizvodnjo strelnega orožja in streliva. Metode nedovoljene proizvodnje se nenehno razvijajo in jih lahko olajša uporaba delov, tiskanih v 3D tehniki. Med temi metodami so nedovoljena ponovna usposobitev onesposobljenega strelnega orožja, obrtna proizvodnja in nedovoljena predelava plašilnih ali signalnih pištol, zasnovanih za manevrsko strelivo, ali flobertovk, nedovoljena predelava streliva in nedovoljena uporaba naprav za ponovno polnjenje streliva. Komisija bo pozorno spremljala izvajanje svojega prihodnjega izvedbenega akta o določitvi tehničnih specifikacij za plašilno in signalno orožje za namene uporabe Direktive 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja³¹ ter
- ker sta označevanje in skrbno vodenje evidenc bistvena za uspešno sledenje, bo EU še naprej podpirala celovito izvajanje mednarodnega instrumenta za sledenje.

Naslednji koraki:

- da bi se na svetovni ravni ohranila ter še povečala učinkovitost mednarodnega instrumenta za sledenje, bodo EU in njene države članice predlagale, da se glede na razvoj v zasnovi osebnega in lahkega orožja, kot so modularna zasnova in polimerni okvirji, razmisli o uvedbi priloge k mednarodnemu instrumentu za sledenje; ter
- EU bo uporabila relevantne instrumente za podporo raziskavam in razvoju na področju zanesljive in stroškovno učinkovite tehnologije za zaščito osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva in zmanjšanje nevarnosti preusmerjanja.

³¹ Izvedbeni akt, ki ga je treba sprejeti do 14. septembra 2018, v skladu s členom 10(a) Direktive Sveta 91/477/EGS o nadzoru nabave in posedovanja orožja, kot je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2017/853 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 (UL L 137, 24.5.2017, str. 22).

2.2.2 Nadzor nad izvozom strelnega orožja ter pripadajočega streliva

EU in njene države članice podpirajo izvajanje in splošno uporabo Pogodbe o trgovini z orožjem. EU se na podlagi izvajanja Pogodbe o trgovini z orožjem bori proti preusmerjanju orožja tako, da podpira zmogljivosti za določanje geografskih lokacij preusmerjanja na podlagi sledenja, bolje uporablja sisteme za izmenjavo informacij in s prekinitvijo ponudbe preusmerjevalcem, ki so bili opredeljeni v okviru nadzora nad izvozom orožja, blaži tveganja za nadaljnje preusmerjanje.

Neregulirano posredovanje je še naprej vir preusmerjanja osebnega in lahkega orožja. Zaradi nadnacionalne narave dejavnosti posredovanja orožja je potrebno mednarodno sodelovanje.

Ukrepi:

- EU bo še naprej spodbujala odgovoren in učinkovit nadzor nad izvozom orožja v svojem sosedstvu v skladu s Skupnim stališčem 2008/944/SZVP glede vojaškega orožja in Uredbo (EU) št. 258/2012 glede strelnega orožja za civilno uporabo ter
- visoka predstavnik in države članice bodo zagotovile pravilno in polno izvajanje Skupnega stališča 2003/468/SZVP o posredovanju orožja.

Naslednji koraki:

- Komisija še naprej spremlja sistem EU in potrebo po morebitnih izboljšavah pri izvoznih dovoljenjih ter uvoznih in tranzitnih ukrepih za strelno orožje za civilno uporabo, njegove sestavne dele in strelivo, kot je navedla v svojem sporočilu z dne 12. decembra 2017³²;
- Svet bo razmislil o sprejetju sklepa o dovoljenjih za končne uporabnike za izvoz osebnega in lahkega orožja, pri tem pa upošteval delo OVSE v zvezi s tem;

³² COM(2017) 737 final z dne 12.12.2017.

- ESZD bo v dogovoru z državami članicami povečala zmogljivost spletnega sistema COARM³³ za izmenjavo informacij, ki so pomembne za oceno tveganja preusmerjanja, med organi držav članic za nadzor izvoza v kontekstu izvoznih dovoljenj, pri čemer bo upoštevala raven varnosti sistema in informacij;
- države članice bodo v oceni tveganja, ki se opravi pred izdajo izvoznega dovoljenja za osebno in lahko orožje ter strelivo, upoštevale morebitno zgodovino preusmerjanja s strani predvidenih prejemnikov in posrednikov ter
- države članice bodo razmislile o uporabi evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc (ECRIS) in prihodnjega sistema ECRIS-TCN (državljeni tretjih držav), da bi se zagotovilo, da so informacije iz kazenskih evidenc o subjektih/osebah, obsojenih zaradi trgovine z orožjem, na voljo organom za nadzor izvoza orožja, da jih ti uporabijo pri oceni tveganja, ki jo opravijo v zvezi z vlogo za dovoljenje za vojaško tehnologijo in opremo.

2.2.3 Varno upravljanje zalog osebne in lahkega orožja ter streliva

Varno upravljanje nacionalnih zalog osebne orožja in streliva je ključnega pomena za omejevanje nedovoljenega širjenja orožja. Slaba zaščita zalog je ključni dejavnik za preusmerjanje orožja in streliva z zakonitega na nedovoljene trge. Zaščita zalog je zlasti negotova v državah, ki so jih prizadeli nasilni konflikti ali slabo upravljanje.

³³ Spletna platforma za izmenjavo informacij med organi držav članic, pristojnimi za nadzor izvoza, ki je bila ustanovljena na podlagi delovne skupine Sveta za izvoz konvencionalnega orožja (COARM). Delovna skupina za izvoz konvencionalnega orožja opravlja delo v zvezi z nadzorom izvoza konvencionalnega orožja. Deluje tudi kot forum, kjer se države članice obveščajo in si izmenjujejo informacije o politikah izvoza v tretje države ter o nacionalnih zavrnitvah vlog za izvozna dovoljenja v tretje države.

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo še naprej pomagale drugim državam izboljševati upravljanje in zaščito državnih zalog, in sicer z okrepitvijo nacionalnih zakonodajnih in upravnih okvirov in institucij, ki urejajo zakonito dobavo in upravljanje zalog osebnega in lahkega orožja ter streliva za obrambne in varnostne sile, pri čemer bo poseben poudarek namenjen označevanju in vodenju evidenc, ter
- EU bo spodbujala in izvajala standarde in dobre prakse za ravnanje z osebnim orožjem (mednarodni standardi za nadzor nad osebnim orožjem (ISACS)) in strelivom (mednarodne tehnične smernice za upravljanje zalog streliva (IATG)).

2.2.4 Odgovorno odstranjevanje osebnega in lahkega orožja ter pripadajočega streliva

Presežki osebnega in lahkega orožja ter streliva nastanejo, ko zaloge presežejo trenutne in predvidene potrebe. Poleg tega nedovoljeno orožje, ki se zaseže ali zbere v okviru kampanj prostovoljnega zbiranja ali razoroževanja, demobilizacije in ponovnega vključevanja, pogosto konča kot zaloga. Edini način za odpravo tveganja preusmeritve tega presežnega orožja je njegova odgovorna odstranitev, po možnosti z uničenjem, saj onesposobitev orožja ni nujno dokončna, če se ne izvede v skladu z ustreznimi standardi. Pred uničenjem zaseženega in zbranega strelnega orožja je treba evidentirati njegove oznake, da se omogočijo sledenje ali druge preiskave njegovega izvora. Komisija je sprejela skupne smernice o standardih in tehnikah za onesposobitev³⁴, ki se lahko koristno uporabijo kot globalna predloga za varno in dokončno onesposobitev strelnega orožja.

³⁴ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/337 z dne 5. marca 2018 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2015/2403 o določitvi skupnih smernic o standardih in tehnikah za onesposobitev, ki zagotavljajo nepreklicno neuporabnost onesposobljenega strelnega orožja (UL L 65, 8.3.2018, str. 1).

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo spodbujale ter nudile pomoč za odgovorno odstranjevanje presežnega, zaseženega in drugače pridobljenega osebne in lahkega orožja ter streliva, po možnosti z uničenjem, in
- za zagotovitev, da onespobljeno strelno orožje postane nepreklicno neuporabno, bo Komisija skupaj z visoko predstavnico in državami članicami spodbujala standarde EU za onespobitev strelnega orožja na svetovni ravni, tudi prek sodelovanja s tretjimi državami.

2.2.5 Medsektorska vprašanja

EU in njene države članice so zavezane k izboljševanju usklajevanja svojih ukrepov in pobud v boju proti trgovini s strelnim orožjem, da bi se izkoristile sinergije, povečala interoperabilnost med relevantnimi zbirkami podatkov in drugimi informacijskimi sistemi ter preprečilo podvajanje prizadevanj.

Izboljšani izmenjava informacij, raziskave, zbiranje podatkov in analiza različnih vidikov trgovine s strelnim orožjem ter kaznivih dejanj, storjenih s strelnim orožjem, so bistveni za oblikovanje dobre slike obveščevalnih podatkov in za prilagajanje nastajajočim varnostnim potrebam. Izboljšati je treba uporabo obstoječih orodij ter oceniti morebitne sinergije in interoperabilnost med obstoječimi zbirkami podatkov EU in mednarodnimi zbirkami podatkov s področja kazenskega pregona, da bi se spremljala trgovina z osebnim in lahkim orožjem, med drugim z zbiranjem, analizo in izmenjavo relevantnih podatkov. Europol ter Evropska agencija za mejno in obalno stražo imata lahko vlogo na tem področju, prav tako pa bi bilo treba spodbujati nadaljnjo uporabo sistema iARMS.

Ukrepi:

- EU bo spodbujala nadaljnjo uporabo Interpolove evidence nedovoljenega strelnega orožja in sistema upravljanja spremljanja (iARMS)³⁵;

³⁵ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>.

- Komisija bo še naprej sodelovala z Europolom, Interpolom in državami članicami, da bi se povečale sinergije in interakcije med schengenskim informacijskim sistemom (SIS)³⁶ ter iARMS, s čimer se bo omogočilo nadaljnje ukrepanje, kot je predvideno v akcijskem načrtu EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi³⁷;
- Komisija bo z razpoložljivimi finančnimi instrumenti še naprej podpirala in spodbujala raziskave in ukrepe zoper nedovoljeno trgovino s strelnim orožjem in s tem povezana kazniva dejanja³⁸.

2.3 SKLADNOST NA PODLAGI SPREMLJANJA IN IZVRŠEVANJA

EU je v edinstvenem položaju, da pomaga razbijati kriminalne trge s svojim zakonodajnim in operativnim delom, vključno s policijskim in carinskim sodelovanjem in viri financiranja, ter s sodelovanjem z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami na področju kazenskega pregona³⁹. Europol ter Evropska agencija za mejno in obalno stražo imata lahko vlogo na tem področju.

³⁶ Trdnejši in pametnejši informacijski sistemi za meje in varnost, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

³⁷ Akcijski načrt EU za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem in eksplozivi ter njihovi uporabi, COM(2015) 624 final z dne 2. decembra 2015.

³⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en.

³⁹ V tej strategiji izraz „kazenski pregon“ pomeni dejavnost policije, mejne in obalne straže ter carine.

Operativno sodelovanje je eden od stebrov ukrepanja EU v okviru evropske agende za varnost. Večletni cikel politike Europolu proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala od obdobja 2014–2017 dalje vključuje boj proti trgovini s strelnim orožjem kot eno od prednostnih področij kriminala, na katerem je treba krepiti sodelovanje organov kazenskega pregona⁴⁰. Novi cikel politike 2018–2021 proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala je ohranil to prednostno nalogo⁴¹. Leta 2017 je bilo v okviru Europolovega projekta za analizo orožja in eksplozivov prejetih veliko več prispevkov kot v letu 2016, kar je dejavno podpiralo preiskovalne ukrepe.

Izmenjava obveščevalnih podatkov o trgovini s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem poteka tudi prek poročil Obveščevalnega in situacijskega centra EU (EU INTCEN).

Ukrepi:

- Od Obveščevalnega in situacijskega centra EU (EU INTCEN) se po potrebi zahteva, da v sodelovanju s Komisijo, Europolom ter Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo pripravi poročila o trgovini z osebnim in lahkim orožjem ter strelivom;
- Agencija EU za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) bi morala še naprej zagotavljati usposabljanje za uradnike zadevnih organov glede trgovine s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem;

⁴⁰ Sklepi Sveta o oblikovanju in izvajanju političnega cikla EU za organizirani kriminal in hude oblike mednarodnega kriminala (dok. 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 25.10.2010).

⁴¹ Sklepi Sveta o določitvi prednostnih nalog EU v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu za obdobje 2014–2017 (dok. 12095/13, 26.7.2013).

- EU bo izboljševala čezmejno sodelovanje med pravosodnimi organi in organi kazenskega pregona ter spodbujala pristojne organe držav članic, vključno s carinskimi organi, da vzpostavijo nacionalne kontaktne točke za strelno orožje, pripravljajo boljše analize vseh razpoložljivih informacij na področju nedovoljenega strelnega orožja in zagotavljajo polno sodelovanje pri izmenjavi informacij z Europolom na področju trgovine s strelnim orožjem, ter
- vse države članice bodo zagotavljale sodelovanje v okviru cikla politike EU proti organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala. To bi moralo veljati tudi za tovrstne informacije, ki so zbrane in posredovane Evropski agenciji za mejno in obalno stražo v okviru operacij, ki jih usklajuje Agencija.

2.4 MEDNARODNO SODELOVANJE IN POMOČ

2.4.1 Mednarodna raven

EU podpira učinkovito čezmejno sodelovanje med pravosodnimi organi in organi kazenskega pregona, da bi se zagotovilo polno sodelovanje teh organov pri izmenjavi informacij z Europolom na področju trgovine s strelnim orožjem. Cilj je izogniti se podvajanju prizadevanj, zagotoviti usklajevanje z drugimi dvostranskimi, regionalnimi in večstranskimi pobudami ter izboljšati sodelovanje pri preiskavah čezmejnih kaznivih dejanj. EU je na podlagi sklepov Sveta in namenske podpore prek instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru⁴² ter drugih instrumentov med največjimi donatorji sredstev za sodelovanje pri nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem ter za pomoč drugim državam in regionalnim organizacijam na tem področju. EU podpira izvajanje Akcijskega programa ZN glede nezakonite trgovine z osebnim in lahkim orožjem, Pogodbe o trgovini z orožjem in Protokola o strelnem orožju. Čeprav nasilje na podlagi spola s strelnim orožjem ter osebnim in lahkim orožjem v vsakem primeru pomeni kršitev človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava, Pogodba o trgovini z orožjem vsebuje izrecne določbe za obravnavo tveganj, povezanih z uporabo strelnega orožja v tem kontekstu. Resolucije Varnostnega sveta ZN⁴³ posebej pozivajo h krepitvi vloge žensk v prizadevanjih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje nedovoljenega prenosa, destabilizirajočega kopičenja ter zlorabe osebnega in lahkega orožja.

Ukrepi:

- EU bo proaktivno sodelovala v globalnem programu za strelno orožje Urada ZN za droge in kriminal (UNODC), kar zadeva globalno zbiranje in analizo podatkov o trgovini s strelnim orožjem, ter krepila zmogljivosti partnerskih držav in podregij pri izvajanju učinkovitega nadzora nad strelnim orožjem v skladu s Protokolom o strelnem orožju;

⁴² Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014.

⁴³ Resolucija Varnostnega sveta ZN 1325 (2000) in nadaljnje resolucije o ženskah, miru in varnosti, npr. RVSZN 2242 (2015).

- EU bo še naprej podpirala Interpolovo evidenco nedovoljenega strelnega orožja in sistem upravljanja spremljanja (iARMS);
- EU bo spodbujala sodelovanje in izmenjavo informacij, zlasti med državami vzdolž glavnih poti nedovoljene trgovine v EU in iz nje;
- EU bo sodelovala s Svetovno carinsko organizacijo pri izvajanju strategije za osebno in lahko orožje;
- visoka predstavnik bo ocenila in analizirala vpliv in učinkovitost projektov za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem, ki jih je podprla EU in so se v okviru izvajanja strategije za osebno in lahko orožje iz leta 2005 izvajali v državah, ki niso članice EU, med letoma 2005 in 2017;
- EU bo sistematično vključevala načelo enakosti spolov v zasnovo novih projektov na področju boja proti nasilju, storjenem s strelnim orožjem, ter nadzora nad osebnim in lahkim orožjem na splošno in v zvezi s tem izmenjavala dobre prakse;
- EU bo spodbujala izvajanje standardov in dobrih praks za ravnanje z osebnim orožjem in pripadajočim strelivom, vključno z mednarodnimi standardi za nadzor nad osebnim orožjem (ISACS) in mednarodnimi tehničnimi smernicami za upravljanje zalog streliva (IATG), ter
- države članice bodo izboljšale sodelovanje z Europolom ter Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo glede nedovoljene trgovine s strelnim orožjem in uporabe strelnega orožja v državah, ki niso članice EU, ter spodbujale nadaljnje sodelovanje organov pri operativnem sodelovanju, izmenjavi informacij in skupnem ukrepanju na področju kazenskega pregona.

EU že podpira spremljanje tokov nedovoljenega osebnega in lahkega orožja na območjih konfliktov, da bi opredelila najučinkovitejše načine za prekinitev dobave. Podatki, pridobljeni z identifikacijo in sledenjem nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva, prispevajo k izboljšanju nadzora nad izvozom orožja, med drugim zaradi boljše ocene tveganja, dovoljenj za končne uporabnike in spremljanja končne rabe.

Ukrepi:

- Svet bo preučil načine za izboljšanje spremljanja in izvrševanja embargov na orožje v EU;
- EU bo podpirala delo odborov ZN, ki spremljajo embarge na orožje, in preučila možnosti za izboljšanje dostopa do njihovih ugotovitev glede preusmerjanja in nedovoljenega strelnega orožja ter osebnega in lahkega orožja za namene nadzora nad izvozom orožja;
- Svet bo misijam in operacijam skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) po potrebi in v okviru njihovih pooblastil ter ob upoštevanju lokalne podpore in razpoložljivih virov podelil vlogo pri podpiranju ozaveščanja o osebnem in lahkem orožju, pri organizaciji usposabljanja, povezanega z nadzorom nad tem orožjem, pri podpori ustreznega upravljanja zalog orožja ter pri spremljanju gibanj nedovoljenega osebnega in lahkega orožja ter streliva (vključno s čezmejno trgovino), kakor je primerno. Kadar je to ustrezno in po navodilih držav članic, bi lahko misije in operacije SVOP podpirale tudi lažje evidentiranje, sledenje in odstranjevanje zaseženega nedovoljenega osebnega in lahkega orožja. Svet se bo oprl na izkušnje, pridobljene iz misij/operacij SVOP, katerih mandati so vključevali naloge v zvezi z osebnim in lahkim orožjem (npr. EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini);

- EU bo še naprej financirala raziskovalna prizadevanja, usmerjena na izvor nedovoljenega osebne in lahkega orožja na območjih konfliktov, kot je na primer projekt iTrace organizacije Conflict Armament Research⁴⁴. Spodbujala bo nadaljnje raziskave, analize in študije na tem področju, pri čemer se bo opirala na obstoječe zmogljivosti, kot je konzorcij EU za neširjenje orožja in razoroževanje, ter
- EU bo podpirala nacionalne zmogljivosti na območjih, ki jih pretresajo konflikti, da bi se izsledil izvor nedovoljenega osebne in lahkega orožja ter streliva na teh območjih, pri čemer se bo opirala tudi na izkušnje, pridobljene v okviru projekta iTrace.

2.4.2 Regionalna raven

Na regionalni ravni bodo EU in njene države članice pomagale okrepiti zmogljivosti kazenskega pregona, da bi se opredelile, prekinile in prepovedale mreže trgovine z orožjem ter preprečilo, da bi teroristi in storilci kaznivih dejanj prišli do strelnega orožja na nedovoljenem trgu, med drugim s preprečevanjem nedovoljenega financiranja in prevoza orožja ter s krepitvijo vloge mejne policije ter carinskih in pristaniških organov pri obravnavanju nedovoljenih tokov orožja v pomorskem prometu. Zaradi čezmejne narave trgovine z orožjem je zlasti pomembno, da se vključijo sosednje države, tudi če niso neposredno prizadete.

EU bo spodbujala povezave med akterji kazenskega pregona, ki se ukvarjajo z nedovoljeno trgovino z orožjem, ter organi, pristojnimi za nadzor trgovine z orožjem in izvoza orožja, da bi se zagotovila izmenjava informacij o glavnih poteh nedovoljenih tokov v Evropo ter s tem spodbudilo hitro sprejetje preventivnih ali popravnih ukrepov. Ukrepi bodo vključevali spodbujanje izmenjave informacij, neposredno komunikacijo med preiskovalnimi organi, skupno načrtovane preiskave in hitro izvršitev zahtevkov za sodelovanje, vse znotraj vzpostavljenega pravnega okvira. Posebna pozornost bo namenjena čezmejnemu sodelovanju z državami južnega in vzhodnega sosedstva.

⁴⁴ Sklep Sveta (SZVP) 2017/2283 z dne 11. decembra 2017 v podporo globalnemu mehanizmu za poročanje o nedovoljenem osebnem in lahkem orožju in drugem konvencionalnem orožju in strelivu zaradi zmanjšanja tveganja nedovoljene trgovine z njima („iTrace III“).

Europol bo posebno pozornost namenil prizadevanjem policijskih in carinskih organov držav članic ter organov Unije, držav, ki niso članice EU, in mednarodnih organizacij na področju preprečevanja in boja proti oblikam kriminalitete, ki spadajo v njegove pristojnosti in so povezane z nezakonitimi dejavnostmi kriminalnih združb in posameznikov, ki so vpleteni v nezakonito posedovanje osebne in lahkega orožja ter trgovanje z njim, vključno z njegovim strelivom in sestavnimi deli.

EU bo okrepila dialog in sodelovanje z regionalnimi organizacijami, ki delujejo na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem, tako da bo svoje dejavnosti usklajevala z regionalnimi strategijami in akcijskimi načrti.

Zahodni Balkan in Turčija

EU bo v skladu s strateškimi cilji iz sporočila Komisije o „verodostojni širitveni perspektivi in okrepljenem sodelovanju EU z Zahodnim Balkanom“ (Vodilna pobuda 2 za varnost in migracije)⁴⁵ še naprej podpirala Center jugovzhodne in vzhodne Evrope za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem (SEESAC), ki deluje pod okriljem UNDP. EU bo tudi ohranjala sodelovanje z zadevnimi regionalnimi organizacijami na področju nadzora nad osebnim in lahkim orožjem ter bo upoštevala regionalne pobude, kakršna je „časovni načrt“⁴⁶, ki obravnavajo nedovoljeno osebno in lahko orožje na Zahodnem Balkanu. Širše gledano bo s številnimi instrumenti in politikami še naprej vlagala v preprečevanje in razreševanje regionalnih sporov. Ta strategija se osredotoča na nadzor nad konvencionalnim orožjem, ki je bistven element širših politik za preprečevanje terorizma in boj proti njemu.

⁴⁵ COM(2018) 65 final z dne 6. februarja 2018 in priloga.

⁴⁶ 10. julija 2018 so na vrhu o Zahodnem Balkanu v Londonu sprejeli „regionalni časovni načrt za trajno rešitev problema nedovoljenega posedovanja in neustrezne uporabe osebne in lahkega orožja/strelnega orožja in pripadajočega streliva ter trgovine z njimi na Zahodnem Balkanu do leta 2024“.

Čeprav je bil v zadnjih letih dosežen znaten napredek, zlasti v jugovzhodni Evropi, obseg kopičenja osebne in lahkega orožja ter streliva, neustrezni pogoji skladiščenja, razširjenost nedovoljenega posedovanja in vrzeli v izvajanju še naprej omejujejo učinkovitost prizadevanj za nadzor nad strelnim orožjem/osebno in lahkim orožjem na delih Zahodnega Balkana. Za učinkovitejšo obravnavo dobave nedovoljenega strelnega orožja in velikih zalog orožja bo poudarek na uničenju presežnega orožja, dokumentiranju in sledenju nedovoljenega osebne in lahkega orožja, izmenjavi informacij z uporabo evropskih, regionalnih in globalnih kanalov za izmenjavo informacij (npr. Europol in Interpol) ter uvedbi in izvajanju skupnih operacij.

Ukrepi:

- EU bo podpirala prizadevanja za zmanjšanje presežnih zalog osebne in lahkega orožja ter streliva, zmanjšanje nedovoljenega posedovanja, preprečevanje preusmerjanja in trgovine z orožjem, izboljšanje mejnih kontrol, izboljšanje označevanja, vodenja evidenc in sledenja osebne in lahkega orožja ter zmogljivosti za njegovo odstranjevanje, povečanje ozaveščenosti in podporo zmogljivostim kazenskega pregona, pri čemer bo upoštevala dolgoletno podporo, ki jo EU zagotavlja Centru jugovzhodne in vzhodne Evrope za nadzor nad osebnim in lahkim orožjem (SEESAC), ki deluje pod okriljem UNDP, ter ohranitev podpore nacionalnim nadzornim sistemom in za upoštevanje relevantnih regionalnih pobud za boj proti nedovoljenemu osebno in lahkemu orožju ter pripadajočemu strelivu, kot je „regionalni časovni načrt za trajno rešitev problema nedovoljenega posedovanja in neustrezne uporabe osebne in lahkega orožja/strelnega orožja in pripadajočega streliva ter trgovine z njimi na Zahodnem Balkanu do leta 2024“⁴⁷; pobuda, ki sta jo podprli Francija in Nemčija;
- EU in njene države članice bodo zagotovile skladno sodelovanje med Unijo in državami Zahodnega Balkana z izvajanjem pobud za boj proti trgovini s strelnim orožjem, kot je določeno v ciklu politike proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala za obdobje 2018–2021, vključno s posebno operativno podporo v okviru skupine platforme EMPACT za strelno orožje⁴⁸, in v akcijskem načrtu EU-Zahodni Balkan v okviru Integrativnega upravljanja notranje varnosti (IISG) na Zahodnem Balkanu;

⁴⁷ Glej opombo 40.

⁴⁸ EMPACT – Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala.

- EU in njene države članice bodo uskladile prizadevanja EU z drugimi dvostranskimi, regionalnimi ali večstranskimi pobudami za zmanjšanje tveganja prekrivanja in izboljšanje učinkovitosti sodelovanja pri preiskavah čezmejnih kaznivih dejanj v skladu s sklepi Sveta z dne 13. decembra 2016⁴⁹ ter
- EU in njene države članice bodo v celoti izkoristile in ustvarjale sinergije med uradniki za zvezo Europol, ki bodo napoteni na Zahodni Balkan, SEESAC⁵⁰ in regionalnim načrtovanjem programov v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA) v zvezi z „bojem proti hudim kaznivim dejanjem na Zahodnem Balkanu“⁵¹ ter „merjenjem in ocenjevanjem organiziranega kriminala na Zahodnem Balkanu: podpora z dokazi podprtega oblikovanja politik“⁵².

Naslednji koraki:

- z vrednotenjem akcijskega načrta o nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem za obdobje 2015–2019 se bo ocenila njegova učinkovitost pri obravnavanju dobave nedovoljenega strelnega orožja in velikih zalog orožja ter

cikel politike EU proti organiziranemu kriminalu bo, kolikor bo mogoče, vključil Zahodni Balkan v operativne dejavnosti. Države Zahodnega Balkana bodo povabljene, da sodelujejo v posebnih projektih Evropske večdisciplinarne platforme proti grožnjam kriminala in se udeležijo sestankov Stalnega odbora za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti, vključno s sestanki, organiziranimi na ad hoc osnovi v sodelovanju s Političnim in varnostnim odborom, kadar se obravnavajo projekti.

⁴⁹ Sklepi so se navezovali na „potrebo po učinkovitem in intenzivnem regionalnem in mednarodnem sodelovanju, tudi z Europolom in Eurojustom, brez poseganja v stališča držav članic o statusu Kosova“.

⁵⁰ Program, financiran v okviru SZVP, 2017–2019, 6 508 136 EUR.

⁵¹ IPA, obdobje 2017–2019, 13 milijonov EUR: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ, nemška agencija za razvojno sodelovanje).

⁵² IPA, obdobje 2015–2019, 2 milijona EUR: Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC).

Vzhodno sosedstvo

Zaradi trenutne nestabilnosti v vzhodni Evropi se je povečal obseg nedovoljene trgovine s strelnim orožjem v različnih državah regije, kot je Ukrajina. To pomeni znatno dolgoročno varnostno grožnjo tako za Ukrajino kot za EU. Sodelovanje med EU in Ukrajino v zvezi s tem vprašanjem je zato v skupnem interesu. EU si prizadeva za dvostransko sodelovanje z Ukrajino in drugimi državami v regiji ter sistematično vključuje boj proti nedovoljenemu osebemu in lahkemu orožju v vsak dialog o varnostnih zadevah s partnerskimi državami v sosedstvu.

Ukrepi:

- EU in njene države članice bodo v dialog o varnostnih zadevah s partnerskimi državami v sosedstvu, kot je Ukrajina, vključile boj proti trgovini s strelnim orožjem/osebim in lahkim orožjem;
- EU in njene države članice bodo vzpostavile poti za komunikacijo med strokovnjaki EU in ukrajinskimi strokovnjaki, določile kontaktno točko, ki bo zagotavljala nemoteno sodelovanje, ozaveščale, izmenjevale dobre prakse in strokovno znanje ter opredelile potrebe po usposabljanju in druge podporne ukrepe za krepitev zmogljivosti Ukrajine na tem področju ter
- EU in njene države članice si bodo še naprej prizadevale za stalno tehnično okroglo mizo z Ukrajino, na kateri se bodo obravnavali pereča problematika nedovoljene trgovine s strelnim orožjem ter tveganja, da bi takšno orožje prišlo v roke teroristov in organiziranih kriminalnih združb.

Južno sosedstvo

Preusmerjanje in trgovanje z osebnim in lahkim orožjem še naprej podžigata dolgotrajne oborožene spopade na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki (MENA) s širšimi regionalnimi posledicami.

Nedovoljeno osebno in lahko orožje v tej regiji ima več virov, vključno s slabo varovanimi zalogami ter osebnim in lahkim orožjem, ki izvira iz zakonite proizvodnje in dovoljenega uvoza ter je bilo pozneje preusmerjeno k nepooblaščenim končnim uporabnikom, vključno z osebnim in lahkim orožjem iz držav članic EU.

Cikel politike EU proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in hudim oblikam mednarodnega kriminala za obdobje 2018–2021 vključuje posebne operativne ukrepe v teh regijah, namenjene izboljšanju sodelovanja na področju nedovoljene trgovine s strelnim orožjem. Tesnejše dvostransko sodelovanje je bistveno za učinkovitejše obvladovanje nadnacionalne razsežnosti nezakonite trgovine s strelnim orožjem v regiji. Zato bi bilo treba spodbujati usklajevanje med EU ter Bližnjim vzhodom in severno Afriko na tem področju, pri tem pa poskrbeti, da ne pride do podvajanja prizadevanj ter da se zagotovita skladnost in usklajenost z obstoječimi pobudami, ki jih podpira ali financira EU.

Ukrepi na Bližnjem vzhodu in v Afriki:

- EU si bo v okviru varnostnega dialoga prizadevala okrepiti sodelovanje z Alžirijo pri nadzoru nad prenosom strelnega orožja in boju proti nedovoljeni trgovini z osebnim orožjem;
- EU bo še naprej podpirala Tunizijo na področju reforme varnostnega sektorja in upravljanja meja, predvsem s posebnim programom financiranja, ki bo imel neposreden vpliv na nadzor nad nedovoljeno trgovino s strelnim orožjem;

- EU bo spodbujala izvajanje vseh pobud za poglobitev sodelovanja z Marokom pri nadzoru nad izvozom strelnega orožja in blaga z dvojno rabo, kot je predvideno v akcijskem načrtu EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa⁵³;
- EU bo še naprej zagotavljala podporo Libanonu in Jordaniji pri boju proti organiziranemu kriminalu (vključno s pomočjo pri reformi varnostnega sektorja in podporo za integrirano upravljanje meja) ter pri nadzoru nedovoljene trgovine s strelnim orožjem;
- EU bo še naprej krepila sodelovanje z Bližnjim vzhodom in severno Afriko v boju proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem, tudi prek pobude Euromed Police IV⁵⁴. Cilj tega regionalnega programa je okrepiti operativno in strateško policijsko sodelovanje na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki med nacionalnimi organi v partnerskih državah južnega sosedstva, pa tudi z državami članicami EU in zadevnimi agencijami EU, kot je Frontex;
- EU bo še naprej podpirala spremljanje preusmerjanja orožja k nepooblaščenim akterjem v regiji ter ocene tveganja, oblikovane na podlagi obveščevalnih podatkov, in ukrepe za preprečevanje preusmerjanja, pri čemer bo upoštevala pozitivne rezultate projekta iTrace⁵⁵, ter
- EU bo še naprej podpirala krepitev zmogljivosti lokalnih organov pregona in varnostnih sil, kar zadeva fizično zaščito in upravljanje zalog, uničenje presežnega orožja ter dokumentiranje in sledenje nedovoljenega osebnega in lahkega orožja;
- EU bo še naprej podpirala Afriško unijo in zadevne regionalne gospodarske skupnosti v njihovih prizadevanjih proti nedovoljeni trgovini z osebnim in lahkim orožjem.

⁵³ Skupni predlog sklepa Sveta o stališču Unije v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-mediteranskim sporazumom o pridružitvi med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi strani, glede sprejetja priporočila o izvajanju akcijskega načrta EU-Maroko o uveljavitvi prednostnega statusa (2013–2017) (* JOIN/2013/06 final – 2013/0107 (NLE)).

⁵⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁵⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Ukrepi v Severni in Južni Ameriki: EU si bo prizadevala za sinergije z zadevnimi ameriškimi državami in regionalnimi organizacijami pri zmanjševanju nedovoljenega širjenja osebnega in lahkega orožja ter trgovine z njim, da bi se zmanjšalo oboroženo nasilje in kazniva dejanja⁵⁶.

3. SKLEP IN NADALJNJE UKREPANJE

Ta strategija predstavlja skupne prihodnje ukrepe EU za obravnavanje grožnje, ki jo predstavljajo nedovoljeno strelno orožje ter osebno in lahko orožje in pripadajoče strelivo, sklop ukrepov, ki naj bi jih sprejele EU in njene države članice znotraj meja EU, ter predloge za sodelovanje in pomoč pri nadzoru nad osebnim in lahkim orožjem v sosedstvu EU in drugod po svetu.

ESZD in Komisija bosta pripravljali letna poročila o napredku pri izvajanju te strategije.

⁵⁶ Glede na študijo UNODC iz leta 2013 je zaradi naklepneга umora v letu 2012 umrlo skoraj pol milijona ljudi (437 000) po vsem svetu. Tretjina (36 %) teh umorov se je zgodila v Severni in Južni Ameriki. Skoraj polovica vseh žrtev umorov je starih od 15 do 29 let, uporaba strelnega orožja pa je še posebej razširjena v regiji, kjer se dve tretjini (66 %) umorov zagreši s strelnim orožjem.